

บทที่ 5 กรณีศึกษาจากอาคารตัวอย่าง

1. ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผลงานสถาปัตยกรรมที่ได้รางวัล ยอดเยี่ยม เหรียญเงิน ในการประกวดผลงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ดีเด่น ประจำปี 2535 โดยมูลนิธิ หม่อมเจ้าไฉฉานนารถ วรวรรณ และสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารอาษา เล่มที่ 26 เดือนพฤษภาคม 2535 ออกแบบโดย บริษัทสถาปนิกไทย 7 บริษัท นำโดย ดร.อภิชาติ วงศ์แก้ว ร่วมกับบริษัท NIKKEN SEKKAI ของ ญี่ปุ่น ซึ่งเลือกมาใช้เป็นอาคารตัวอย่าง ในเรื่อง แนวความคิดในการออกแบบ

แนวความคิดในการออกแบบ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์นี้ถือว่าเป็นงานสถาปัตยกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการประสานเอาประโยชน์ใช้สอยและศิลปะเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะสถาปัตยกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการประสานเอาประโยชน์ใช้สอยและศิลปะเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะสถาปัตยกรรมไทยประเพณีมาเป็นพื้นฐาน จนมีรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย ในการวางแนวทางการออกแบบ มีข้อสรุป 3 ประการ ที่ใช้เป็นหลักคือ

1. ต้องมีสระน้ำไว้เป็นพื้นที่เก็บกักน้ำ เนื่องจากอยุธยาเป็นเมืองที่อยู่ในที่ต่ำ ทั้งน้ำยังเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่แสดงถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอยุธยา

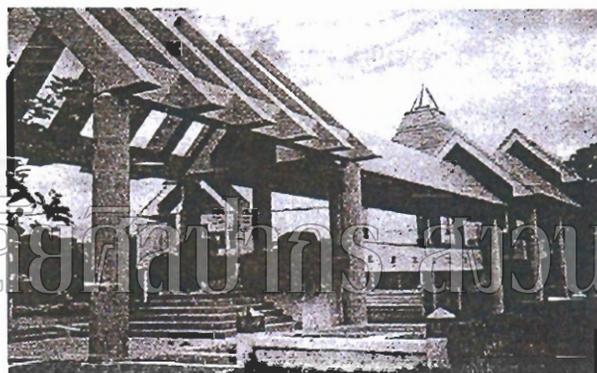
2. วัสดุก่อสร้างทุกชนิดจะต้องเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

3. ตัวอาคารจะทนต่อสภาพอากาศร้อนชื้นของท้องถิ่นได้

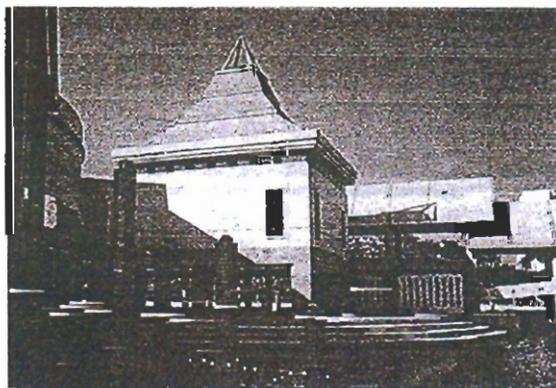
ส่วนประกอบอื่นๆ ที่นำมาใช้ในงานออกแบบคือ การยกระดับพื้นในชั้นล่าง โถงเป็นโถงที่ใช้งานอื่นๆ ได้ เช่น ลักษณะของใต้ถุนสูง การใช้เฉลียงทางเดินและรูปทรงหลังคา รวมทั้งรายละเอียดโดยทั่วไป เช่น ไฟทางเดิน ช่องลมเซรามิค เป็นต้น วัสดุที่นำมาใช้เป็นแบบร่วมสมัย ที่หาได้ในท้องถิ่น ทำให้เห็นได้ว่า มีการคำนึงถึงอายุการใช้งานของอาคารซึ่งเหมือนใช้ไปนานๆ ย่อมต้องทรุดโทรมไปตามกาลเวลา การเลือกวัสดุในท้องถิ่นมาใช้นับเป็นแนวความคิดที่ดี เพราะการซ่อมแซมสามารถทำได้ง่ายมีความรู้เกี่ยวกับวัสดุและวิธีติดตั้งอยู่แล้ว

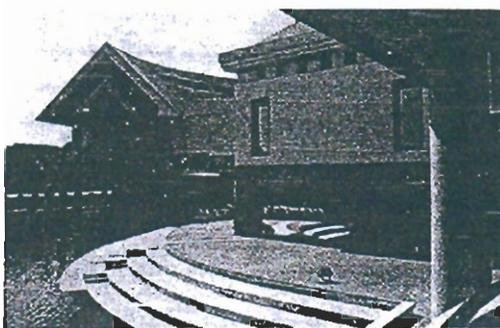
ภาพที่ 75 รูปอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

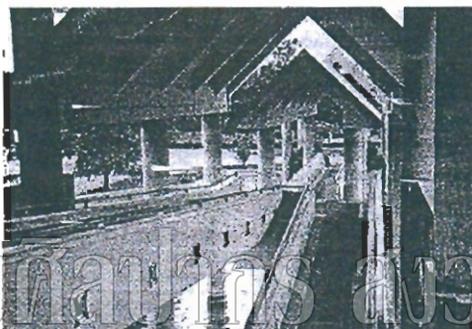
ภาพที่ 76 รูปอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ ด้านหน้าอาคาร
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

ภาพที่ 77 รูปอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ ด้านข้างสะพาน บริเวณสวนนิทรรศการ
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

ภาพที่ 78 รูปอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ ด้านโถงนิทรรศการภายนอก
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

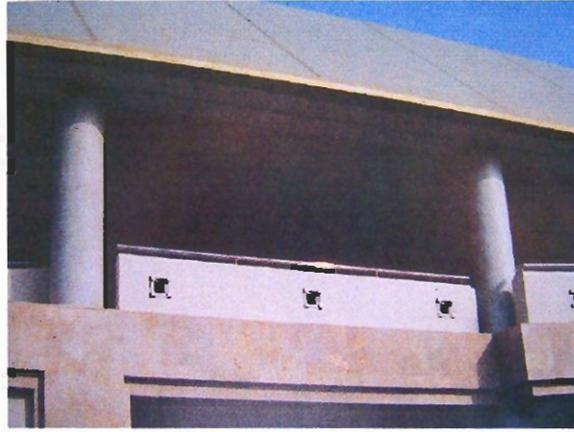

ภาพที่ 79 รูปอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาด้านในสะพาน
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

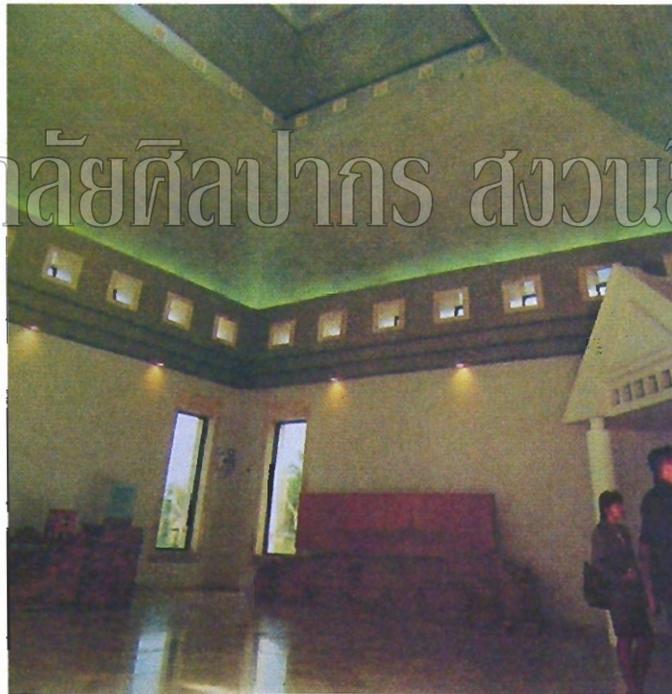

ภาพที่ 80 รูปภายในส่วนนิทรรศการแบ่งเป็น 2 ระดับอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา

ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

ภาพที่ 81 รูปวัสดุที่ใช้กับอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

ภาพที่ 82 รูปภายในส่วนที่คล้ายมณฑปของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 83 รูปจั่วทางเข้าด้านหน้าอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา : บริษัทไทยกรุ๊ป จำกัด, "ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา," อาษา, 21 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2534), 29 - 38.

บทวิพากษ์ที่สถาปนิก ส่งมอบสิทธิ์

ศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นผลงานสถาปัตยกรรมที่ได้รับรางวัลชมเชย ในการประกวดผลงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ดีเด่น ประจำปี 2534 โดยมูลนิธิ หม่อมเจ้าโวฒนากร วรवरณ และสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสาร อาร์ค แอน ไอเดีย ปีที่ 1 เล่มที่ 12 เดือน สิงหาคม 2537 ออกแบบโดย ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน กองโบราณคดี กรมศิลปากร โดยคุณ เสาวลักษณ์ พงษ์ธา ซึ่งเลือกมาใช้เป็นอาคารตัวอย่างในเรื่อง ความลาดชัน(องศา)ของหลังคา รูปทรงของช่องเปิด และการเชื่อมต่อระหว่างอาคาร

แนวความคิดในการออกแบบ ให้มีความเป็นกันเองไม่ดูเป็นอาคารราชการหรือศาสนา ส่งผลให้เกิดรูปแบบอาคารไม่ใหญ่โตข่มคนที่ จะเข้าไป โดยนำเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมสุโขทัย เช่น การซ้อนชั้นหลังคา ชายคาลิ้น หน้าต่างที่แคบยาว มาประยุกต์ใช้โดยตัดทอนรายละเอียด และใช้วัสดุสมัยใหม่ ได้แก่ อิฐสมัยใหม่(บ.ป.ก.) และโครงสร้างระบบเสาคาน ค.ส.ล. สร้างความกลมกลืนระหว่างอาคารกับบรรยากาศในอุทยานฯ ด้วยสีของอิฐโชว์แนว ซึ่งใช้ก่อนผนังทั้งหมด และหุ้มเสาคาน ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงแสดงให้เห็นรูปแบบระบบโครงสร้าง ด้วยการโชว์หัวเสาคาน ค.ส.ล. และการก่ออิฐหุ้มคานก็จะแสดงแนวคานให้เห็น ด้านรายละเอียด ของรูปทรง

ของอาคาร นำมาจากสัดส่วนของศาลาที่วัดมหาธาตุ พิษณุโลก ซึ่งเชื่อกันว่าคงรูปแบบศิลปะสุโขทัยแท้ๆ เพราะมีการใช้สอยที่ต่อเนื่องมาโดยตลอด ไม่มีประวัติการถูกทำลายหรือดัดแปลง

ศูนย์บริการข้อมูลฯ ประกอบด้วยอาคาร 5 หลัง ได้แก่ ส่วนโถงต้อนรับ 1

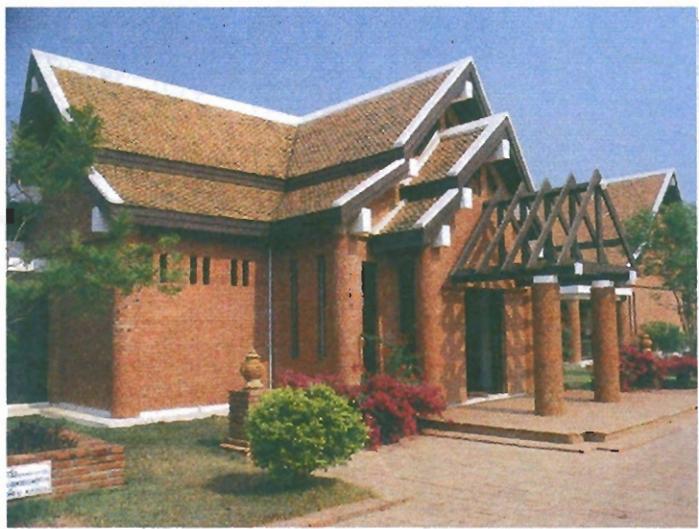
อาคาร ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ 2 อาคาร สำนักงาน 1 อาคาร และห้องประชุม 1 อาคาร แบ่งเป็นพื้นที่ใช้สอย ส่วนอาคารประมาณ 500 ตารางเมตร ส่วนพื้นที่เปิดโล่งประมาณ 370 ตารางเมตร รูปแบบการวางผัง เป็นแบบเรือนไทยภาคกลางซึ่งมีการดัดแปลงเล็กน้อย โดยจัดวางผังของอาคารทั้ง 5 หลัง เป็นรูปตัวยู(U) ล้อม court ตรงกลางให้ความรู้สึก โปร่งโล่งแบบไทยๆ ถ้ามองจากโบราณสถานจะเห็นเพียงหลังคานิตยสี่กลมกลืนกับศิลาแดง

ภาพที่ 84 รูปศูนย์บริการข้อมูลประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยด้านหน้า อาคารกลางทางเข้าหลัก
ที่มา : เสาวลักษณ์ พงษ์ธา, "ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย," อาษา, 31 (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,2537), 50 - 55.

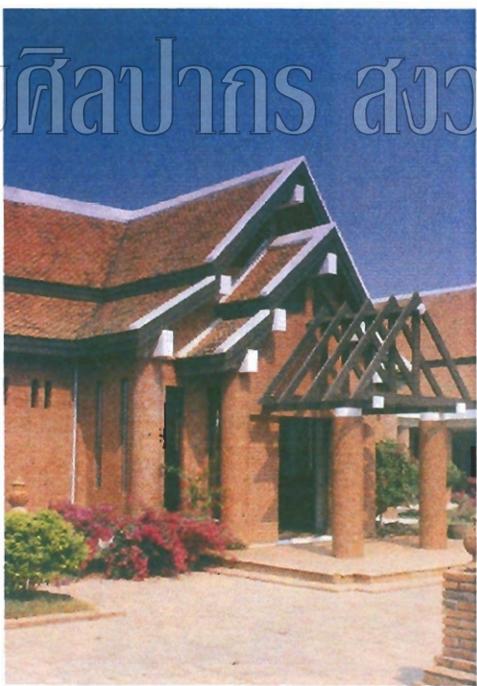

ภาพที่ 85 รูปศูนย์บริการข้อมูลประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยด้านลานโถงภายในกลุ่มอาคาร
ที่มา : เสาวลักษณ์ พงษ์ธา, "ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย," อาษา, 31 (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,2537), 50 - 55.

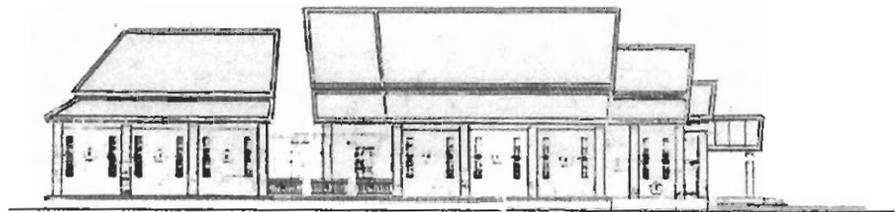
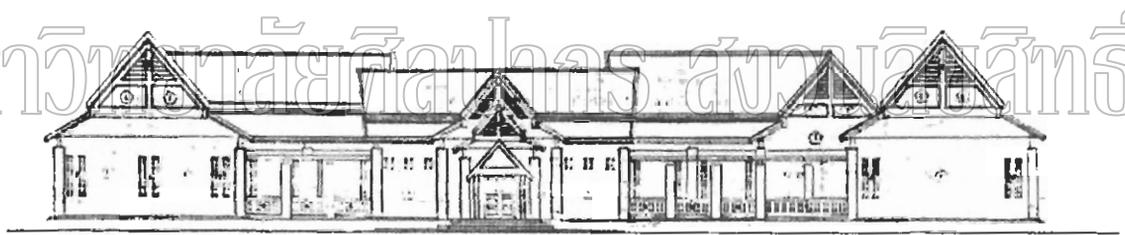
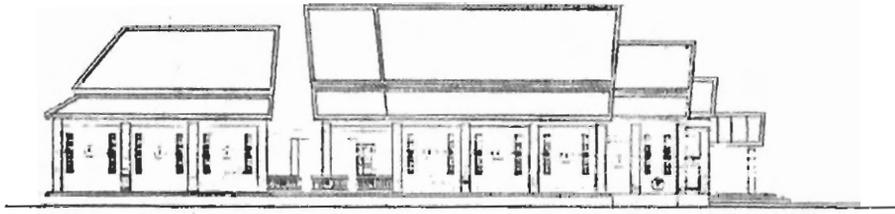
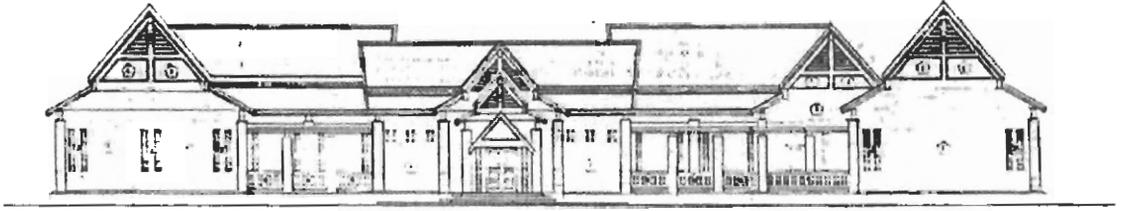

ภาพที่ 86 รูปศูนย์บริการข้อมูลประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยด้านหน้าทางเข้าหลัก
 ที่มา : เสาวลักษณ์ พงษธา, "ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย," อาษา, 31 (กรุงเทพฯ :
 ม.ป.ท.,2537), 50 - 55.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 87 รูปศูนย์บริการข้อมูลประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยด้านหน้าทางเข้าหลัก
 ที่มา : เสาวลักษณ์ พงษธา, "ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย," อาษา, 31 (กรุงเทพฯ :
 ม.ป.ท.,2537), 50 - 55.

ลายเส้นที่ 6 ศูนย์บริการข้อมูลประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยรูป 4 ด้าน

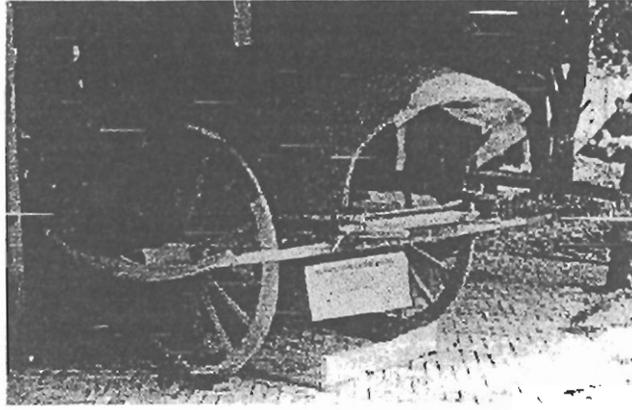
ที่มา : เสาวลักษณ์ พงษ์ธา, "ศูนย์ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย," ภาษา, 31 (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2537), 50 - 55.

3. หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งอยู่ที่ บริเวณบึงสีฐาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่โครงการขนาด 60 ไร่ พื้นที่อาคาร 20,160 ตารางเมตร ออกแบบโดย บริษัท ดีไซน์ดีเวลลอป จำกัด โดยคุณมติ ตั้งพานิช ได้พิมพ์เผยแพร่โดยหนังสือ อาร์ต แอนด์ ไอเดีย ปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ในหน้า 14-29 ซึ่งเลือกมาให้เป็นอาคารตัวอย่างในหัวข้อเรื่อง เส้นโค้งของหลังคาไทย

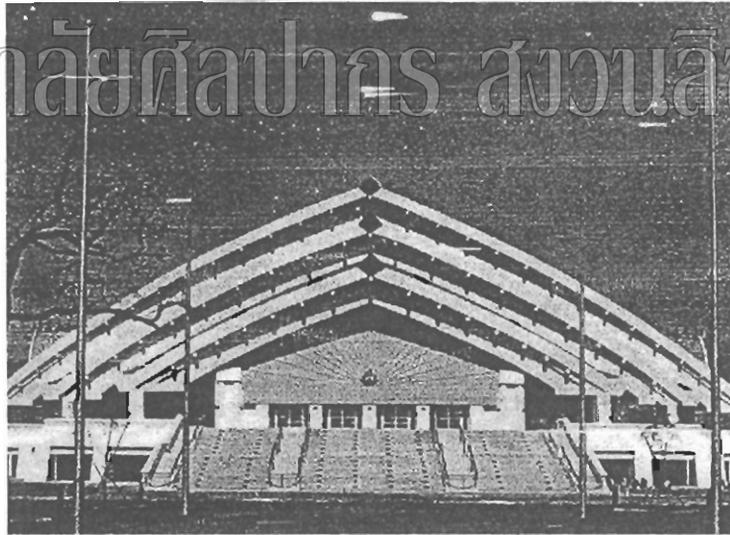
ลักษณะอาคาร อาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติเป็นอาคารใช้สำหรับการประชุมหรืองานพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบไปด้วย ส่วนที่ใช้สอยที่เป็น โถงนิทรรศการนอกอาคาร 500 ตารางเมตร บริเวณจัดประชุมขนาด 3,500 - 3,800 ที่นั่ง ซึ่งสามารถปรับเป็นลานอเนกประสงค์ในอาคารได้ ห้องประชุม 100 ที่นั่ง จำนวน 2 ห้อง ห้องประชุมสัมมนา 50 ที่นั่งจำนวน 10 ห้อง ห้องทรงพระสำราญ บริเวณรับประทานอาหารและห้องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จอดรถ 1,000 คัน ปรับเป็นลานอเนกประสงค์ภายนอกอาคารได้ที่ จอดรถโดยสารหรือรถบัสขนาดใหญ่ 20 - 50 คัน

แนวความคิดในการออกแบบ อาคารจะถูกออกแบบเพื่อใช้ในการประชุม งานพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและเป็นอาคารอเนกประสงค์สำหรับกิจกรรมต่างๆ มีงานภูมิทัศน์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเดิม อีกทั้งยังมีความต้องการ รูปแบบที่มีความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อีกด้วย จึงได้มีการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมภาคอีสาน จากการศึกษาศิลปะแขนงต่างๆของภาคอีสาน จึงได้ตัดสินใจเลือกใช้ “กูป” ซึ่งหมายถึงประทุนหลังคารถ หลังช้าง หรือหลังเกวียนที่มีรูปโค้ง มีลักษณะโค้งเหมาะสมสวยงาม อีกทั้งยังเป็นเอกลักษณ์อีสานที่นำมาประยุกต์ใช้งานได้อย่างโดดเด่น โดยให้รูปทรงของหลังคาเป็นทรงกูป ซึ่งให้ความหมายของการเป็นพาหนะที่ใช้เดินทางจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง และสถาปนิกยังให้ความหมายเชิงนามธรรมถึงการแสวงหาความรู้ การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกด้วย และยังเลือกใช้ สีของหลังคาเป็นสีเหลือง ซึ่งเป็นสีของวันจันทร์ อันเป็นวันพระราชสมภพ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงอาคารที่สร้างเฉลิมพระเกียรติพระองค์

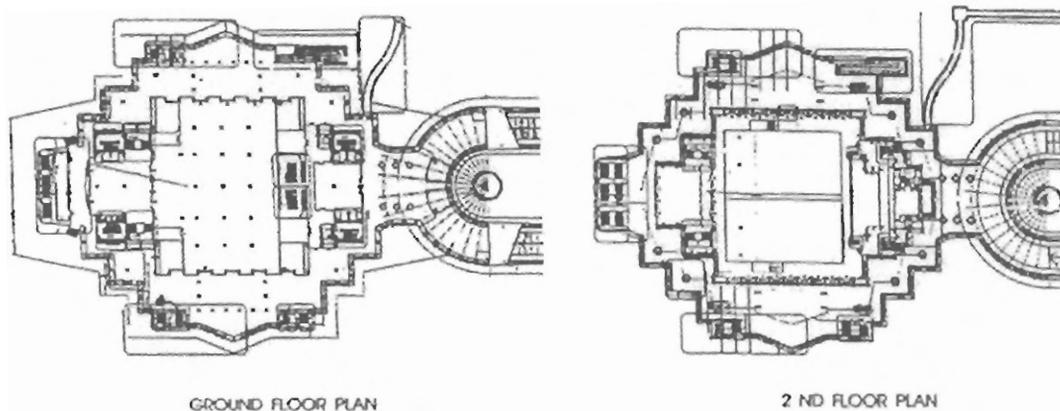
ภาพที่ 88 รูปทิวทัศน์ที่เป็นแนวคิดในการออกแบบอาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่มา : มติ ตั้งพานิช, "หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," สถาปัตย์, 7(กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535), 63-65.

ภาพที่ 89 รูปอาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่มา : มติ ตั้งพานิช, "หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," สถาปัตย์, 7(กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535), 63-65.

แผนผังที่ 2 ผังอาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : มติ ตั้งพานิช, "หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," อาษา ,7(กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท.,2535), 63 - 65.

ภาพที่ 90 รูปด้านข้างอาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : มติ ตั้งพานิช, "หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," อาษา ,7(กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท.,2535), 63 - 65.